

استفاده از پساب شهری تصفیه شده به منظور تولید گندم، جو و تریپیکاله

حسن فیضی^۱ و پرویز رضوانی مقدم^۲

۱- گروه کشاورزی موسسه تحقیقات و فناوری رضوی آستان قدس

۲- استاد بخش زراعت و اصلاح نباتات دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد

به منظور بررسی اثر پساب شهری تصفیه شده بر عملکرد سه گیاه زراعی، آزمایشی در ایستگاه تحقیقاتی شماره یک مزرعه نمونه آستان قدس رضوی در سال زراعی ۷۹ - ۷۸ به اجرا درآمد. آزمایش بصورت فاکتوریل 3×3 با طرح پایه بلوکهای کامل تصادفی در سه تکرار انجام شد. تیمارهای آزمایش شامل ترکیب سه سطح پساب شهری ۰، ۵۰ و ۱۰۰ درصد و سه گیاه زراعی گندم، جو و تریپیکاله بود. پس از برداشت عملکرد دانه، عملکرد کاه، وزن دانه، تعداد دانه در سنبله، شاخص برداشت و درصد پروتئین دانه اندازه گیری شد. نتایج نشان داد که در سه گونه مورد مطالعه با افزایش درصد پساب تا ۵۰ درصد، عملکرد دانه بطور معنی داری افزایش یافت و سپس تا سطح ۱۰۰٪ ثابت باقی ماند. عملکرد کاه نیز تحت تأثیر پساب قرار گرفت و در بین سه گونه مورد مطالعه، تریپیکاله بیشترین افزایش عملکرد کاه را در نتیجه کاربرد پساب نشان داد. میزان پروتئین دانه نیز با کاربرد پساب کاهش نشان داد. بطور کلی نتایج آزمایش نشان داد که استفاده از پساب در آبیاری سه محصول زراعی مورد مطالعه بر عملکرد دانه و اجزای آن و عملکرد کاه تأثیر معنی داری داشت و بهترین سطح، کاربرد ۵۰٪ پساب شهری (آبیاری یک درمیان با پساب) بدست آمد. همچنین درصد عناصر سنگین خاک در سطوح پساب شهری مورد استفاده کمتر از حد مجاز آن در خاک بود.

کلمات کلیدی: گندم، جو، تریپیکاله، پساب شهری تصفیه شده، عملکرد دانه